

Baggrunden for projektet

Politikker, som har til formål at skabe udvikling af et marked, kan udformes på forskellig vis. De kan lægge vægt på at skabe efterspørgsel blandt brugere/forbrugere, tilskynde producenter til at udbyde et nyt produkt, eller de kan kombinere begge tiltag.

Projektets overordnede formål har således været at skabe overblik over hvilke kombinationer af tiltag inden for økologipolitikken, der er i stand til at understøtte og befordre vækst i økologisektoren, og under hvilke forudsætninger tiltagene virker og kan iværksættes. Forskningsstrategien har været at sammenligne erfaringerne for lande, der har valgt forskellige modeller for deres økologipolitik.

Dansk økologipolitik mest effektiv

I sammenligninger mellem økologisektorerne i Australien, Danmark, Sverige, Storbritannien og USA er det tydeligt, at den danske økologipolitik udmærker sig som den mest effektfulde. Den danske politik er baseret på en aktiv markedsudviklingsmodel, som er kendetegnet ved, at den opererer med både udbuds- og efterspørgselsfokuserede tiltag. Projektets resultater viser, at en sådan politik har en betydelig positiv effekt på forbruget af økologiske fødevarer. Sverige har iværksat en udbudsfremmende model med et stærkt fokus på producentstøtte. Det har ført til omlægning af et stort areal, men kun begrænset afsætning af økologiske varer. I Storbritannien og USA er der iværksat forskellige varianter af en mere passiv markedsudviklingspolitik, hvori staten tilvejebringer grundlæggende markedsforanstaltninger såsom et sæt af økologiske standarder, autorisation af certificeringsorganer og evt. begrænset omlæg-

ningsstøtte. En sådan politik-model viser sig at have begrænset effekt på forbruget af økologiske varer. I Australien er udviklingen af økologisektoren overladt til markedet med det resultat, at sektoren er underudviklet.

Påvirkning af både udbud og efterspørgsel er effektiv markeds politik

Det overordnede forskningsresultat er, at økologipolitikker har en effekt, men effektens størrelse afhænger af, hvilken politik-model, der vælges. Vores forskningsresultater viser, at aktiv markedsudviklingspolitik, hvor både udbud og efterspørgsel påvirkes (den danske model), er den mest effektive. I forlængelse af denne del af projektet er det undersøgt, hvorvidt forskellige økologimærkeordninger påvirker forbrugernes tillid til økologiske varer.

Tilliden til økologimærket

Et sammenlignende studie af forbrugernes tillid til økologimærkeordningerne i Danmark, Sverige, Storbritannien og USA viser, at en statslig økologimærkeordning, som i Danmark, opnår mest tillid blandt forbrugere, men statslig engagement kan ikke alene gøre det. Tillid til økologimærker afhænger også af forbrugernes mere generelle tillid til institutioner i samfundet.

Man kan så spørge, hvorfor alle lande ikke blot kopierer den danske model. Undersøgelserne viser, at for at iværksætte den danske model kræves det, at staten kan generere politik-kapacitet, dvs. evnen til at foretage 'smarte' politik-valg. For at kunne generere politik-kapacitet, må der inden for staten findes politisk vilje og politiske og administrative kapaciteter. Ligeledes må interesseorganisationerne være i stand til at opbygge kapaciteter. Endelig skal samspillet mellem de to parter være karakteriseret af fordomsfrie og problemorienterede diskussioner frem for blot fremlæggelse af de officielle standpunkter.

Teoridannelsernes begrænsninger

Projektets forskningsresultater har vist begrænsningerne i de gængse økonomisk-teoretiske ræsonnementer i jordbrugsøkonomien. For det første, er de mulige politiske tiltag, der kan iværksættes for at nå landbrugspolitiske mål, normalt kun analyseret under bestemte forhold. De er karakteriseret ved i al væsentlighed at have fokus på udbudssiden. Disse teoridannelser har typisk forholdt sig til perioder med decideret mangel på fødevarer, hvor målene har været at understøtte effektiv og stabil fødevarerproduktion og/eller de har vedrørt indkomstproblemer i den primære sektor. Disse teoretiske tilgange er derfor ikke umiddelbart anvendelige i relation til politikker, hvor effekter i relation til anvendelsen af et givet teknologisystem (i dette tilfælde det økologiske) skal vurderes.

Studierne viser dog også, at der især i relation til institutionelle og evolutionære teoridannelser findes hensigtsmæssige og lovende bidrag i relation til herværende projekts formål. Ikke mindst fordi disse teoridannelser også inddrager betydningen af det institutionelle samspil mellem de centrale grupper af økonomiske aktører. Samtidigt indeholder disse teoridannelser den fordel, at de lægger op til et tættere samarbejde mellem den politologisk funderede og samfundsøkonomisk funderede forskning i tilknytning til projektet.

Resultaternes betydning for landbrug og samfund

Den viden, som projektet har frembragt, kan medvirke til at kvalificere debatten om fremtidens økologipolitik og statens rolle deri, ikke kun i Danmark, men måske specielt i andre lande, hvor man ønsker at styrke økologien. Da der kun findes meget få og begrænsede undersøgelser af økologipolitikens virkninger, specielt i forhold til at øge efterspørgslen efter økologiske fødevarer, vil forskningsresultaterne medvirke til at skabe et mere informeret beslutningsgrundlag i økologipolitikken. Desuden kan analyserne af de politiske, økonomiske og administrative forhold, hvorunder økologipolitik udvikles og iværksættes, medvirke til at synliggøre de begrænsninger og muligheder, som de politiske beslutningstagere står overfor, når de skal udforme økologipolitiske tiltag. Resultaterne har således både en forskningsmæssig betydning i forhold til, i et samfundsmæssigt perspektiv, at forstå og forklare betydningen af politik i relation til fremme af den økologiske sektor. Samtidig har de også en betydning som handlingsanvisende for de relevante aktører og interessenter i og omkring den økologiske sektor.

Videre læsning

Se Organic Eprints:
<http://orgprints.org/view/projects/DA3-COP.html>
og www.icrofs.dk/danskforskning

Projektleder

Carsten Daugbjerg,
Fødevarerøkonomisk Institut, Københavns Universitet
Tlf: 3533 2269, E-mail: cda@foi.dk